

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2025 AİLE YILI

ACELE

Sayı : E-72079556-610-16948718

Konu : Soru Önergesi (7/27433)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7/27433
GK 154

İlgi : 06.05.2025 tarihli ve 1623946 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan İzmir Milletvekili Sayın Rıfat Turuntay NALBANTOĞLU tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/27433 Esas Numaralı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.
Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/27433 Cevap Metni (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 4CACFCA8-32D9-449C-9780-9D9922935034

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Samiye BULUN
Çocuk Gelişimcisi
Telefon No: (312) 705 58 09

**İzmir Milletvekili Sayın Rifat Turuntay NALBANTOĞLU'na Ait 7/27433 Esas Numaralı
Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevap Metni**

Bakanlığımız çocuklarımızın korunmasını, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasını amaçlamakta, tüm risklere karşı bilinçli ve duyarlı nesiller yetiştirmek üzere koruyucu, önleyici ve destekleyici çalışmaları çocuğun üstün yararı ilkesi çerçevesinde yürütmektedir.

Bakanlığımız koordinesinde çocuk haklarının etkin bir şekilde uygulanması ve koordinasyonunun sağlanması için “2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı” hazırlanmış ve 2023 yılı Nisan ayında yürürlüğe konulmuştur. Belge doğrultusunda çocuk işçiliğine ilişkin somut stratejik amaç, hedef ve eylemler düzenlenmiştir.

Ülkemizde bugüne kadar yürütülen çocuk işçiliğini önlemeye yönelik çalışmalar ile uyumlu olarak, 138 ve 182 sayılı ILO Sözleşmelerinin uygulanmasını da içeren, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik olmak üzere “Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı” oluşturulmuştur. Program dahilinde, çocuk hakları konusundaki farkındalığın artırılması için Bakanlığımızca koordine edilen İl Çocuk Hakları Komitelerinde çocuk işçiliği ile mücadele konusunun özel olarak ele alınması faaliyeti yer almaktadır.

Bakanlığımızca her yıl; Birleşmiş Milletler tarafından dünyada gittikçe artan çocuk işçiliğine karşı farkındalık yaratmak ve çocuk işçiliğine engel olmak amacıyla “Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü” olarak ilan edilen 12 Haziran tarihinde çocuk işçiliğine karşı toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla Çocuk Hakları İl Komitelerince birtakım çalışma ve faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda, Çocuk Hakları İl Komiteleri 2025 yılında 12 Haziran “Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü” kapsamında çocuk işçiliğinin engellenmesine yönelik toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla yerel düzeyde çeşitli etkinlikler (seminer, toplantı, eğitim, sergi, şenlik, ziyaretler, sanatsal ve sportif faaliyetler vb.) gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca EU IPA II kapsamında Bakanlığımız ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ortak yararlanıcısı olduğu “Türkiye’de Çocuk Haklarının Desteklenmesi Projesi” uygulamaya konmuştur. Projenin amaçlarından biri de çocuk işçiliğinin takibi ve önlenmesine yönelik Bakanlık kapasitesinin artırılarak çocuk işçiliğinin önlenmesidir. Projenin “Bileşen 3: Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi” kapsamında Türkiye genelinde 81 ilde görev yapan “Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Hizmet Birimleri” için sekiz modülden oluşan bir hizmet içi eğitim programı geliştirilmiştir. Çocuk işçiliğinin izlenmesi konusunda Ulusal Çalışma Grubu oluşturulmuş ve ilgili tüm paydaşların katkı ve katılımları ile çocuk işçiliğinin tarım, sanayi ve sokak koşulları ayaklarının tümünü kapsayan ve e-metip uygulamalarını genişleten bir izleme sistemi model önerisi geliştirilmiştir.

Bununla birlikte 2021 yılında “22 İlde kırsal bölgelerde çocuklar için koruyucu ve önleyici hizmetler hakkında bilgilendirme yapılması ve ihtiyaçların belirlenmesi” ne yönelik bir çalışma başlatılmıştır. Çalışmada ekipler tarafından ziyaret edilen köylerde aileler ve çocukların yanı sıra muhtarlar, okul idarecileri, belediye görevlileri ve imamlarla da görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma büyükşehirler dışındaki 51 ilde yaygınlaştırılmıştır.

Öte yandan Bakanlığımızca her ilde *Çocuklar Güvende Ekipleri* oluşturulmuş ve ekipler aracılığıyla risk altındaki çocuklara yönelik tespit, yönlendirme ve izleme faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Çocuklar Güvende Ekipleri; çocuk işçiliği ile mücadelede öncü ve koordinatör kurum olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından Bakanlığımıza bildirim yapılan çocuklara yönelik hızlı bir şekilde eğitim, sosyal hizmet, sosyal yardım ve her türlü rehberlik hizmetlerinin verilebilmesi amacıyla da faaliyet göstermektedir.

Ekipler tarafından alan taramaları, çocuklarla mesleki çalışmalar, hane ziyaretleri, ailelere yönelik rehberlik faaliyetleri, eğitim kurumları ziyaretleri gerçekleştirilmektedir. Yapılan alan taramaları neticesinde çocuk ve ailenin uygun sosyal hizmet modeline veya destek ve yardımlara yönlendirilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca çocuğun ailesine rehberlik hizmeti verilmekte, gerekli görüldüğü takdirde aile hakkında adli işlem başlatılabilmekte, gerek görülmesi halinde çocuk kurum bakımına alınabilmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, kuruluş kanunuyla kendisine verilen görevler çerçevesinde ve ILO'nun ulusal partneri olarak, çocuk işçiliğiyle mücadelede 1992 yılından bu yana öncü ve koordinatör kurumdur. Bununla birlikte Bakanlığımıza bağlı Çocuklar Güvende ekipleri tespit ettiği ve kendisine bildirilen çocuk ve aileleri ihtiyaç duyulan sosyal hizmet uygulamalarına yönlendirmektedir. Gelir düzeyi düşük aileler, sosyal yardımlar ve SED gibi sosyal hizmet modellerine yönlendirilmektedir. Sahada yer alan meslek personellerinin yaptıkları sosyal inceleme sonucunda tespit edilen farklı riskler olması durumunda da 5395 Çocuk Koruma Kanununda yer alan danışmanlık, sağlık, eğitim ve bakım tedbirlerinin alınmasına yönelik ilgili mahkemeye başvuruda bulunmaktadır. Sosyal hizmet modellerine yönlendirilen çocuklar ve ailelerine yönelik periyodik olarak izleme ve takip çalışmaları sürdürülmektedir.

Diğer taraftan Bakanlığımızca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığıyla başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bakanlığımız yoksulluğun nesiller arası transferinin önüne geçebilmek ve sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı verebilmek için özellikle çocukları destekler nitelikte yardım programlarına önem vermektedir. Bu nedenle ihtiyaç sahibi hanelerimiz çeşitli hane bazlı sosyal yardımlarla desteklenmektedir. Bu çerçevede doğrudan çocuklarımızı destekler nitelikte olan Şartlı Nakit Transferleri, Öksüz ve Yetim Yardımı, Asker Çocuğu Yardımı, Engelli Yakını Aylığı, Doğum ve Çoklu Doğum Yardım programları gibi düzenli yardım programları yürütülmektedir.

Bununla birlikte yoksulluk zincirini kırmak amacıyla özel önem verilen eğitim yardımları kapsamında aktarılan tutarlar sosyal yardım harcamalarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu kapsamda eğitim materyali, ücretsiz ders kitabı, engelli öğrencilerin ücretsiz taşınması, öğrenci barınma, taşıma ve yemek yardımı, öğrencilerin ulaşım giderlerine yönelik yardımlar ve öğle yemeği yardımı gibi pek çok yardım programı ile de çocuklarımız desteklenmektedir.

Çocuklu hanelerimiz çocuklara yönelik yardımlara ek olarak; yardım özelinde belirlenen şartları sağlamaları halinde Gıda Yardımı, Barınma Yardımı, Elektrik Tüketim Desteği ve Yakacak Yardımı gibi diğer yardımlar ile bütüncül bir yaklaşım benimsenerek ihtiyaçlı yönlerinden desteklenmektedir.

Diğer taraftan Bakanlığımızca çocukların ihtiyaçlarının karşılanması, ailelerin güçlendirilmesi, geçici olarak yaşanan sosyal ve ekonomik güçlüğü önüne geçilmesi yoluyla çocukların öz aileleri ve yakınları yanında bakımlarının ve desteklenmelerinin sağlanması ile fırsat eşitliğinin oluşturulması amacıyla Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmeti (SED) verilmektedir. SED Hizmeti bir sosyal yardım değil, sosyal hizmet modelidir. Ailelerin ekonomik olarak güçlendirilmesinin yanı sıra psikososyal açıdan da desteklenmesini de temel almaktadır.

SED hizmetinin en önemli bileşeni alanda çalışan meslek elemanları tarafından ailenin ihtiyaç duyduğu konularda psikososyal müdahale bileşenidir.

Yapılan inceleme ve değerlendirme sürecinde aile içinde sorunların çözülmesi, ailenin ve çocuğun çevreye uyumu, çocuğun okula uyumu ve eğitime devamı, kriz durumundaki kişilere psikososyal destek sağlanması, ailelerin ebeveynlik becerilerinin artırılması vb. konularında mesleki müdahalede bulunmaktadır.

Bununla birlikte hizmetten yararlanan ailelerden istihdama katılabilecek durumda olanların İŞKUR meslek edindirme kurslarına yönlendirilerek kendi hayatlarını sürdürebilecekleri iş ve meslek sahibi olmalarına çalışılmaktadır.

Ayrıca Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetinin etkinliğini artırmak, ailelerde çocuk ile ilgili farkındalık oluşturmak, çocuklara okul dışı zamanlarını kaliteli ve verimli kullanabilecekleri ortam ve imkânları sunmak, fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla 2017 yılında başlatılan “*SED Hizmetinin Etkinliğinin Artırılması (Okul Destek) Projesi*” kapsamında 81 ilde SED Hizmetinden yararlanan ortaokul ve lise çağında bulunan çocukların sosyal, kültürel, sportif ve akademik faaliyetlerden faydalandırılması sağlanmaktadır.

Proje ile çocukların boş zamanları, gelişimlerini destekleyecek şekilde yapılandırılmakta, boş vakitlerinde olumsuz ortamlardan/sosyal çevreden ve bunların barındırdığı risklerden korunmaları ve toplum kaynaklarına erişim konusunda fırsat eşitliği sağlanmaktadır.

Ayrıca ihtiyaç duyulan vakalarda 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereği danışmanlık, eğitim ve sağlık tedbiri alınabilmektedir.